

LA/Minka Hauta-aho

SU/Marjukka Hietaniemi

RE/Minna Kuusela

22.10.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö STM 081:00/2019

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Eläketurvakeskukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työntekijän eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on ajanmukaistaa lakisääteisten eläkejärjestelmien perhe-eläketurvaa vastaamaan yhteiskunnan muutoksia. Perhe-eläkejärjestelmät turvaisivat jatkossa edunjättäjän kuolemaa seuranneen sopeutumisvaiheen toimeentuloa ja perhe-eläke-etuuksia kohdennettaisiin nykyistä enemmän lapsille ja lapsiperheille. Esityksen tarkoituksena on lisäksi turvata työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä vuoden 2017 työeläkeuudistuksen suuntaviivojen mukaisesti.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan työeläkelakien mukaista perhe-eläkettä muutettavaksi niin, että leskeneläke muutetaan määräaikaiseksi ja sitä maksetaan edellytysten täyttyessä myös edunjättäjän kanssa yhteistaloudessa avioliittoa solmimatta asuneelle puolisolle. Lapseneläkkeen päättymisikää ehdotetaan nostettavaksi kahdella vuodella. Lisäksi ehdotetaan, että lesken laskennallinen osuus perhe-eläkkeestä maksetaan lapseneläkkeenä lapselle, jos leskeneläkkeen saajaa ei ole.

Kansaneläkelain mukaisen leskeneläkkeen keston rajaamista ja eläkeoikeuden laajentamista avopuolisolle ehdotetaan vastaavasti kuin työeläkelakeihin. Kansaneläkelain mukaiseen lapseneläkkeeseen ei ehdoteta muutoksia.

Eläketurvakeskuksen kanta

Eläketurvakeskus on ollut mukana hallituksen esitysluonnoksen valmistelussa. Eläketurvakeskus pitää ehdotuksia kannatettavina.

Eläketurvakeskus pitää tärkeänä, että perhe-eläkelainsäädäntöä uudistetaan edellä kuvatuin tavoin vastaamaan edellisen, vuonna 1990 toteutetun, perhe-eläkeuudistuksen jälkeen yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia. Leskeneläkkeitä on muutettu määräaikaisiksi myös muiden Euroopan maiden lakisääteisissä eläkejärjestelmissä.

Esityksessä ei esitetä muutosta nyt maksussa oleviin eikä ennen vuotta 1975 syntyneille avioleskille myönnettäviin leskeneläkkeisiin. Muutoksen

LA/Minka Hauta-aho

SU/Marjukka Hietaniemi

RE/Minna Kuusela

22.10.2020

kohdentumisella pyritään siihen, että nuoremmat ikäluokat ehtivät kartuttaa omaa vanhuuseläkettä lain voimaantulon jälkeen.

Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä esitetyt ehdotukset parantavat lasten ja lapsiperheiden asemaa. Eläketurvakeskus pitää kannatettavana etuuksien kohdentamista lapsiperheille.

Leskeneläkkeeseen olisi jatkossa oikeutettu myös yhteistaloudessa ennen edunjättäjän kuolemaa vähintään viisi vuotta asunut avopuoliso, jolla on edunjättäjän kanssa yhteinen alaikäinen lapsi. Leskeneläkettä maksettaisiin siihen asti, kunnes yhteinen lapsi täyttää 18 vuotta. Säännöksen perusteluissa todetaan, että yhteistaloudella tarkoitetaan pääsääntöisesti sitä, että henkilöllä oli vakuutetun kanssa sama osoite väestötietojärjestelmässä vakuutetun kuollessa ja tästä taaksepäin laskettuna yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta. Hallituksen esitysluonnoksen perustelut asettavat siten säännöksen sanamuotoa tiukemman edellytyksen leskeneläkeoikeuden täyttymiselle. Eläketurvakeskuksen mielestä yhdenjaksoisuusvaatimuksen tulisi ilmetä myös säännöksen sanamuodosta. Hallituksen esityksen perusteluissa voitaisiin edelleen lieventää edellytystä kuvaamalla lyhyehköjen ja tilapäisten erillään asumisjaksojen vaikutusta edellytyksen täyttymiseen.

Eläketurvakeskus

Karoliina Kiuru

Maijaliisa Takanen